

BIJLAGE 13

Uitvoeringsprogramma Stadstuin Potmarge

2022 – 2028

Inclusief praktisch uitvoeringsplan 2022

Gemeente Leeuwarden, [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

- vastgesteld in de stuurgroep Stadstuin Portmarge op 9 mei 2022 -

Inleiding

In 2017 is er een schetsontwerp gemaakt voor de Stadstuin Potmarge; vastgesteld in de stuurgroep. Op het voorblad staat daar de visualisatie van.

De stuurgroep heeft in 2019/2020 een aanpak vastgesteld om als vervolg op dat schetsontwerp tot een uitvoeringsprogramma te komen. In én met de leden van de stuurgroep zijn ideeën geïnventariseerd. Ook zijn ideeën van gebruikers van het gebied, van bewoners en van passanten opgehaald. Vanwege de corona beperkingen kon dat niet via live-bijeenkomsten, maar is de inventarisatie van ideeën gedaan via de website www.stadstuinPotmarge.nl en een promotiecampagne om de site onder het publiek bekend te maken.

Voor dit vervolgproject om te komen tot een uitvoeringsprogramma is (financiële) ondersteuning verkregen van het Simuleringsfonds Creatieve Industrie.

Bewoners, gebruikers van het gebied, bezoekers van de site konden ideeën voor het gebied 'op de kaart pinnen'. Dat heeft maar liefst bijna honderd ideeën, rijp en groen, simpel en ingewikkeld, voor de korte en voor de lange termijn, opgeleverd. Onderstaand een printscreen van de interactieve kaart van de website met de diverse kleuren druppels die de gepinde ideeën weergeven.

Printscreen van tientallen gepinde ideeën door bezoekers op de website www.stadstuinpotmarge.nl

Uitvoeringsprogramma

De bijna 100 ideeën zijn zeer verschillend van aard, omvang, haalbaarheid, enzovoort.

Ze zijn geanalyseerd en gerubriceerd. En aangevuld met al langer lopende activiteiten en ideeën vanuit de stuurgroep, of individuele leden, zelf.

De analyse heeft plaatsgevonden op:

- Passendheid binnen de doelstellingen van de structuurvisie Potmarge;
- Inschatting draagvlak en kansen voor 'extern eigenaarschap'. Ideeën/projecten kunnen ook via bewonersinitiatieven worden opgezet met vrijwilligers uit de buurt;
- Beoordeling van de 'ingewikkeldheid' en daarmee toedeling naar korte, middellange en lange termijn;
- Haalbaarheid in termen van financiën.

De rubricering is naar een viertal thema's:

- 1. Stadstuin Potmarge als innovatieve proef-/broedplaats**
- 2. Stadstuin Potmarge, de groene stadsoase**
- 3. Stadstuin Potmarge als recreatiegebied**
- 4. Stadstuin Portmarge als verbinding tussen stadsdelen/wijken**

Na de rubricering naar deze 4 thema's is een voorstel voor een uitvoeringsprogramma 2022/2023 opgenomen, inclusief financiën en dekking.

1. Stadstuin Potmarge als innovatieve proef-/broedplaats

Onderzoeks- en studiegebied

De Stadstuin Potmarge is het gebied waar diverse opleidingen gesettled zijn. De Stadstuin is het directe buitengebied van deze opleidingen en biedt kansen voor onderzoeken, stages, afstudeeropdrachten, al dan niet gekoppeld aan praktische proefplaatsen voor innovaties. Ook Wetterskip Fryslân werkt hier aan mee. Actueel loopt met het Technasium een monitoringsproject met leerlingen langs de Potmarge.

Tijdelijk demonstratieproject Fluistertuin Potmarge met mobile hub NHLStenden

NHLStenden ontwikkelt, i.a.m. MICA, gemeente en HVHL, een mobile hub voor studenten voor opdrachten van diverse aard op locatie. Locatie MICA is de eerste geplande locatie. Om aan te sluiten bij de manifestatie/het publieksevenement BOSK is, met medewerking van Wetterskip Fryslân, een side-programma ontwikkeld genaamd Fluistertuin Potmarge.

WED 2022

WaterCampus partijen zijn doende met een vervolg op de succesvolle WaterCampus Experience Day uit 2018. Die WED is zaterdag 21mei, als onderdeel van voornoemde Fluistertuin Potmarge in week 20-2022. Tjeerd Rintjema van CEW is coördinator van de WED2022. Het programma is in wording, ook i.s.m. Wetterskip Fryslân.

Ter overweging/in ontwikkeling

Eén van de showcases van de GroenBlauwe Diamant, een programma in wording

Vanaf 2000 is het succesvolle programma Blauwe Diamant opgezet en uitgevoerd. Waterkwaliteit was het centrale thema. Groenblauwe Diamant (GBD) is een vervolg op dat programma, in wording, waarbij het thema is 'opgeschoven' naar klimaatverandering; met klimaatbestendigheid als doel. Dus behalve de blauwe waarden zijn ook de groene waarden cruciaal. Het GBD programma wordt gemeentebreed ingezet en bestaat naast deze nog uit een tweetal showcases en diverse onderliggende bestaande en nieuwe projecten. De Stadstuin Potmarge is dus één van de showcases. Eerste mijlpaal is een congres, ondersteund door het Europese JRC, te organiseren rond BOSK en de WED-2022. Mogelijk is voor de MICA een ambitieuze doelstelling mogelijk met vergroening en aquathermie.

Potmargezone klimaatbestendig maken

Dit zou één van de doelen kunnen zijn binnen voornoemd programma van GBD. Ook diverse ideeën/projecten benoemd bij thema 2, "Stadstuin Potmarge, de groene stadsoase", passen bij dit onderdeel. Als onderdeel van de uitvoering van de visie Potmargezone uit 2007 is met dat klimaatbestendig maken al heel veel gedaan met herstel van de oude opvaarten die het gebied ooit kenmerkten en waardoor gebouwen qua afvoer van regenwater zijn afgekoppeld. Kansen liggen er nog op letterlijke vergroening van gebouwen (gevels/daken) en de waterafvoer van de nog te ontwikkelen terreinen zoals MICA en vml. Smeding. Bij deze laatste is dat in de terreininrichting ook voorzien.

Energie uit oppervlakte water

Eén van de innovaties qua energieopwekking, aquathermie/energie uit oppervlaktewater, die al vaker zijn benoemd, maar nog geen praktische uitwerking hebben gehad. Is vooral kansrijk bij nieuwbouw met lage temperatuur verwarming. Wellicht is dit een interessante optie bij de ontwikkelingen van de MICA. Wetterskip Fryslân kan daarin adviseren/begeleiden en de provincie heeft 'aanjaagbeleid'.

 Aansluiting (blijven) zoeken bij triënnales LF2028

Met Fluistertuin en WED-2022 sluiten we aan bij de eerste triënnale van LF2028. Na 2022 komen er nog 2 triënnales die beide nog een verkenning nodig hebben op welke manier daarbij vanuit Stadstuin Potmarge bij aangesloten kan worden.

2. Stadstuin Potmarge, de groene stadsoase

- Bonte stokrozen langs wandelpad Comenius
Idee 'uit de buurt'. Kansen als bewonersinitiatief.
- Bloemenpluktuin
Idee 'uit de buurt'. Kansen als bewonersinitiatief.
- Vervolg beheer WaterBar en tuin
Groenewoud&Buij beheren tot einde 2021 de WaterBar en bijbehorende (proef)tuin. Inzet moet zijn om het vervolg te borgen met betrokken (en mogelijk nieuwe?) partijen in de Stadstuin.
- Onderzoeks- en uitvoeringsopdrachten op het vlak van biodiversiteit met het onderwijs
HVHL en Nordwin hebben afgelopen jaren een aantal onderzoeksopdrachten en projecten voor en met studenten gehad die fysiek in de Potmargezone plaatshadden. Voorstel is om dat te continueren, intensiveren en afstemming van passende/toegesneden onderwerpen te zoeken.

Ter overweging/nadere verkenning

- Vlindertuinroute: Planten en struiken langs oever Potmarge, inclusief infobordjes
Vergt nadere verkenning naar bijdrage biodiversiteit en check haalbaarheid binnen monumentale eisen Potmarge. Kansen als bewonersinitiatief.

Stadsjungle

Idee van “tuinvogelconsulenten L’w”. Een praktische mogelijkheid en potentie is door een upgrade van het elzenbroekbosje tot ‘speeldernis’. Het Elzenbroekbosje heeft potentie als “speeldernis” . De aanleg was destijds deel van het Blauwe Diamantproject en was een speelgebied met veel water, waardoor het in korte tijd een paradijs werd voor salamanders en kikkers. Het is nu grotendeels verland. WF zou het toejuichen als dit met een groot onderhoudsbeurt weer een water en groen speelbos wordt. Gezien de eerdere ervaringen is ‘beheer’ een belangrijk issue. Mogelijk kunnen er voor bepaalde doelgroepen werkervaringsplekken georganiseerd worden.

Weghalen bereklauw

Taak voor buitendienst gemeente Leeuwarden. Daar is een gemeentebreed onderhoudsprogramma voor.

3. Stadstuin Potmarge als recreatiegebied

Ophogen bruggen naar sloepenroute-niveau

Gaat om het verhogen van de water-recreatieve aantrekkingskracht van de Potmarge zelf en ook de verbinding die de Potmarge vervuld tussen binnenstad en L'w zuid. Het gaat dan om een viertal bruggen die (veel) lager zijn dan de 1,5m die bij een sloepenroute behoort. Twee belangrijke vragen spelen hierbij: 1. de haalbaarheid is een groot vraagpunt vanwege m.n. de ingewikkeldheid van de brug in de spoorlijn L'w – Groningen. 2. Er zijn tegengestelde geluiden over de wenselijkheid van toename van waterrecreatie qua sloepen.

Kunst langs de Potmarge

Door meerdere inzenders is geopperd om de beleving van het gebied te verrijken met (permanente) kunst. Met de WaterBar, 'Het ei' en de graffiti kunst onder de brug en op nuts-kasten, en de tijdelijke expositie in 2018 met wilgentenenkunst is de Potmarge al het toneel voor diverse kunst; maar behoeftes gaan verder. Met name om dat ook vanaf het water te beleven (kunstroute). En ook als versterking van de relatie binnenstad naar de Potmarge. Hierbij geldt ook de route station-Potmarge (over 'de weg') als kansrijk en gewenst. Ook het up-to-date houden van de door hvhl studenten ontwikkelde speurtocht vergt aandacht.

Bankjes

Veel behoefte wordt geuit voor bankjes op diverse markante plekken; vooral langs het water.

Buitensporttoestellen

Een ontwikkeling die je zowel in het buitenland als ook hier steeds meer ziet. Breed en gemakkelijk toegankelijke voorzieningen; sowieso voor een actieve beleving in de Potmarge en in het kader van gezond ouder worden (healthy ageing). Menig inzender opperde ideeën die onder deze noemer vallen.

Upgrade waterspeelplaats

Diverse ideeën zijn geopperd voor bv een langere kabelbaan, een waterval, een blotevoetenpad, een schuilhut enz. die mogelijk aan de orde kunnen komen bij een upgrade van de waterspeelplaats.

Sowieso verdient de waterspeelplaats aandacht uit oogpunt van diverse bemerkingen en ervaringen over de nadelen die de waterspeelplaats als hangplek met zich meebrengt.

Sup-safari's

Partij die dergelijke events opzet en een beleving/locatietheater achtige opzet. Combi met uitbaters stadsstrand ligt voor de hand. Aandachtspunt is de waterveiligheid; mogelijk door het aanbrengen van uitklimvoorzieningen bij bijvoorbeeld de bestaande steigers (en dan m.n. bij de hogere steigers).

Ter overweging/nadere verkenning

Verbod voor motorboten op Potmarge

Discussie die al op meerdere plekken in Nederland en Fryslân, en ook op de website, gevoerd wordt: maak de Potmarge alleen toegankelijk voor elektromotoren. Vanwege het nog geringe aandeel van elektrische boten is een geleidelijke invoering interessant. Ter ontlasting van de drukke route door Huizum-dorp is geopperd door omwonenden om een extra kortsluitende waterroute te maken ten oosten van Intratuin bij het storage-gebouw. Dat vereist wel een extra (Klasse F) brug (1,50m doorvaarthoogte) ter hoogte van Intratuin.

Stadsstrand/stadscamping

Het stadsstrand op het NDC terrein was en is tijdelijk. Bij de ontwikkeling van de MICA is er op langere termijn geen plek meer voor. Aan de oostzijde van het Potmarge gebied zijn nog 2 grotere velden die nu een functie hebben als kaatsveld en als hondenlosloop. Wellicht zou dit een bestendige plek kunnen worden voor een combi van geuite wensen. Te overwegen is om te onderzoeken of daar interesse voor is. Haalbaarheidsonderzoek starten met/door betreffende partijen/initiatiefnemers.

Boomkroonpad

Onderzoeken of er ergens een locatie met bomen is die zich daarvoor leent.

Vissteiger

Het gebied kent al een aantal steigers die o.a. ook door vissers benut kunnen worden. Behoeft is geuit voor uitbreiding faciliteiten. Te onderzoeken hoe breed die behoefte is. En dan daarbij ook het veiligheidsissue te betrekken (zwemtrap/uitklimvoorziening).

Horecavoorziening

Veel ideeën gaan over een bepaalde vorm van horeca; coffee green, theetuin, blokhut, NME centrum, enz. Meest oostelijk is er al de eatcorner De Potmarge. Daarnaast is er uiteraard het stadsstrand met de horeca erbij. En op de MICA is mogelijk een paviljoen gedacht. Dus geen nieuwe initiatieven oppakken of stimuleren, maar bestaande bedienen.

4. Stadstuin Potmarge als verbinding tussen stadsdelen/wijken (incl.toegankelijkheid)

Gescheiden fietspad(en) en wandelpad(en)

Veel genoemd thema op de website. Aan de noordoever wordt daar volop aan gewerkt. Het plan van Slokker voorziet in een openbare oost west route over de te ontwikkelen terreinen; met zowel verbindingen naar de westzijde (waterspeelplaats) als oostzijde (Zienn/Jeugdhulp). Aan de zuidzijde van de Potmarge is dat lastig inpasbaar vanwege zeer beperkte ruimte. Betreft traject vanaf Nordwin tot Sixmaplein.

Oversteekbaarheid Oostergoweg tussen MICA en WaterCampus

I.h.k.v. de ontwikkeling van de MICA wordt gewerkt aan een verbetering van de oversteekbaarheid en daarmee een betere verbinding tussen de campussen. Voorbereid wordt een rotonde op de kruising Hoekemastraat/Oostergoweg.

Steiger met toegankelijkheid voor minder validen

Dat zou aanpassing van een n.t.b. bestaande steiger kunnen zijn, of realisatie van een nieuwe. Een nieuwe steiger betekent wel een lange ingewikkelde vergunningsprocedure met het oog op de eisen vanuit de monumentale Potmarge. Wellicht ook kans of taak voor stadsstrand?

Ter overweging/nadere verkenning

Verwijsbebording naar belangrijke voorzieningen

Te denken valt aan dorpskerk Huizum. Maar ook wat betreft de bebording vanuit Schrans/station. Verwijsborden van de Schrans en het station naar bv stadsstrand, Wetsus, WaterBar, MICA, HVHL e.d zouden ook wenselijk zijn. Een infokaartje zoals op het pompeblêd bord bij het ei staat, zou ook aan het begin van de Potmarge kunnen komen.

Voorstel uitvoeringsplan jaarschijf 2022/2023

Onderzoek, beheer, ambitie en communicatie

1. Ontwikkelingen MICA en locatie vml. Smeding/Slokker
Verwerken uitgangspunten structuurvisie Potmargezone door initiatiefnemers
Kosten gedekt in de plannen van betreffende initiatiefnemers.
2. Beheer WaterBar
Wordt geregeld en betaald vanuit portefeuille vastgoed van de gemeente; afspraak met Groenewoud&Buij (een vervolg op beheersvorm van afgelopen paar jaar).
Kosten worden betaald uit gebouwbeheer in portefeuille GEB.
3. Stimulering en ondersteuning studentenopdrachten gericht op klimaatadaptatie en biodiversiteit. En reservering voor uitvoeringsgelden.

€2.500 (stelpost ondersteuning/vergoedingen)

€2.500 (stelpost uitvoeringsgelden)
4. De website nieuw leven inblazen.
€5.000 (stelpost)

5. Stadstuin Potmarge als icoonproject inbedden in programma GroenBlauwe Diamant (GBD).
€10.000 (stelpost) voor verdere uitwerking concept GBD

Investeringsprojecten gemeente

6. Healthy ageing/buitensport.
Mogelijk natuurlijk project met objecten van boomstammen. Dus een natuurlijke, kunstzinnige en sportieve uitstraling. Enkele kunnen tevens als bankje dienen, ook één van de geuite wensen waar behoefte aan was.
Past ook binnen thema/beleidsplan spelen&bewegen (en mogelijk uitvoeringsprogramma) en inzet van bv-sport met buurtsportcoaches.
€7.500 (inschatting/stelpost).
7. Proefplaats (n.t.b.).
Denk aan proefopstelling (of koppeling aan pilot) voor bv energie uit oppervlaktewater. Maar misschien ook pilot met waterkwaliteit (medicijnresten, issue WF?)
€7.500 (reservering/stelpost)
8. Elzenbroekbosje fatsoeneren/opwaarderen tot 'speelderbos'.
De buitendienst van de gemeente L'w kan daar mogelijk iets in betekenen om hier iets bijzonder(s) ecologisch van te.
€10.000 (stelpost)
9. Enkele uitklimvoorzieningen voor de veiligheid aanbrengen.
€5.000 (inschatting, precieze kosten nog niet bekend).

n.b.: geen zwemtrapjes! De Potmarge is geen officieel zwemwater, dus stimulering met zwemtrapjes kan niet.

10. Parallele langzaam verkeersverbinding noordoever.

In het plan van Slokker zijn bruggetjes opgenomen als verbinding van de wandelpaden op hun terrein naar de waterspeelplaats en naar jeugdhulp.

Mogelijk vereist dit nog aanpalende werkzaamheden van de gemeente nabij de waterspeelplaats.

Range van €0 of €7.500. Bijdrage is alleen aan de orde ingeval er mogelijk nog werkzaamheden uit dit programma bekostigd moeten worden.

11. Bewegwijzering.

Wens Huizumer cultureel podium, maar ook wens van Wetterskip met verbinding centrum/Potmarge over de weg. Aansluiten bij (voetgangers)bewegwijzeringsborden die jaren geleden in de binnenstad zijn aangebracht en waarvan in 2018 eentje op de Schrans is bijgeplaatst voor verwijzing naar de WaterCampus. Wellicht combi met kunst mogelijk. Of als kunstzinnige uitvoering met bepaalde 'signs' op de weg.

€5.000 (inschatting/stelpost. €2.500 voor de eerste, €2.500 voor de tweede)

12. Eén steiger toegankelijk maken voor minder validen.

Wat voor ingreep/aanpassing dat precies behelst is nog onbekend.

€2.500 (schatting/stelpost)

13. Kunstprojecten met 2 kunstenaars met de objecten i.h.k.v. Fluistertuin Potmarge

€3.500. Bijdrage aan project Fluistertuin van NHLStenden.

14. WaterCampus Experience day'22 incl. culturele bijdrage. Het gemeentelijk aandeel is een kunstwerk en performance met geluidskunstwerk, megawaterfoon met Jolle Roelofs. Grotendeels al opdracht voor, maar nog wel kostenpost voor de definitieve plaatsing.

€11.500 (al verstrekte opdracht aan Jolle Roelofs voor kunstwerk (€10.000) en nog te maken afspraak over de performance à €1.500)

€2.500 (reservering voor definitieve plaatsing kunstwerk MegaWaterfoon).

15. Watertuin bij de Waterbar.

Mogelijk project i.s.m. Groenewoud&Buij

€2.500 (stelpost)

16. Ondersteuning in projectmanagement door buro Noon voor Stadstuin programma

€2.500 (al opdracht voor verstrekt)

€2.500 (reservering voor na WED)

TOTAALKOSTEN PLAN 2022/2023 en dekking

De totale kosten voor deze 16 onderdelen bedragen	€ 90.000	(incl. max.bedrag, €7.500, voor activiteit no.10, eventueel benodigde bijdrage voor padenstructuur; mogelijk vrijval)
Beschikbaar voor uitvoeringsprogramma	€ 90.000	(bedrag is een circa-bedrag)